

Irodalom.

Goldzieher Ignác jeles képességű és ritka jellemű fiatal ember, ki theologiai s nyelvészeti tanulmányait jelenleg *Berlinben* folytatja és t. olvasóink előtt eléggé ismeretes, a minap nyelvészeti értekezést küldött be, melyet *Ballagi Mór* az akadémia nyelv- és széptudományi osztályának f. hó 1-én megtartott ülésében olvasott fel, s melyről a „Pesti Napló“ a következőt mondja:

„Az akadémia mai nyelv- és széptudományi osztályán *Ballagi* olvasta fel *Goldzieher Ignác* értekezését: „Az álom a sémiéknél, nyelvészetileg fejtegetve“. *Goldzieher Ignác* a chalom=álom szónak eredetét keresvén, abból a helyes nézetből indult ki, hogy valamely régi nyelv etymologiai kutatásainál leginkább abból kell kiindulni, mily eszmék uralkodtak ama régi népnél, azon tárgyra nézve, a melynek jelölésére a vizsgálat alá vett szó szolgál.

Ehhez képest kimutatja, hogy a sémi népeknél az álom isteni kijelentésnek tekintetett, az lévén a hit, hogy Isten, ki az emberiség sorsát intézi, arra nézve akaratát az embernek alvás-közben kijelenti.

Ennélfogva az a nézete a chalom szó etymológiájáról, hogy annak eredeti gyöke chal = gal = gáláh kijelenti, a vége: m, pedig csak képző.

Ennek demonstrációjában szerző sok finom észrevételével és tájékozottságával a sémi népek között, találkozik. Okoskodásait mindenütt csattanós illusztrációkkal kíséri a bibliából, a sémi népek e legrégebbi okmányából, a Koránból, a Talmudból, sőt idegen, például római, görög művekből is, a hol ezek a fejtegetett kérdésre világot vetnek.

Sáros-Patak, májushóban 1869.

„A magyarok története rövid földrajzi vázlattal“, című iskolai könyvecske került ki e napokban a helybeli sajtó alól. Szerzője *Führer Ignác*, sátoralja-ujhelyi mintatantó, ki e becses lapok t. olvasó közönsége előtt hihetőleg nem egészen ismeretlen. E csekély, de mindamellett sokat tartalmazó művet két mozzanat teszi leginkább ajánlatossá iskolai használatra: először, a könnyű gyermekielmélet felfogáshoz mért nyelvezet, másodsor a csinos kiállítás czélszerű berendezés minden fontosabb szónak vastagabb betű által eszközölt szembetűntetése. Szóval — ha némely itt-ott becsúszott jelentéktelen hibától el akarunk nézni — a nevezett művecske czéljának megfelel és így sikerültnek mondható. Végre az önkiképzésén szüntelen munkálkodó és előre törekvő szerzőnek ezen irodalmi vállalatára már csak azért is megérdemli a tanítók és tanítóbárátok hathatós gyámolítását, mert a tisztá jövedelemnek jelentékeny része az országos izr. tanítóegylet javára van szánva. — Ára füzve 20 kr. Kapható a szerzőnél vagy *Löwy Adolf* s. a. ujhelyi könyvkereskedőnél.

Rottenberg Dávid.

Vegyes.

— *Hitsorsosunk Strasser B.* ur június elseje óta ily, című lapot ad ki: *Journal du Commerce Austro-Hongrois*, mely hetenkint kétszer, azonkívül pedig naponként 3 nyelven — mint szinte a fölap is magyarul, németül és francziául ily cím alatt jelenik meg: *Bulletin du Journal du Commerce Austro-Hongrois*, mely lap a program szavai szerint föladatául tűzte ki magának: Csekély áron a kereskedelmi forgalom minden hasznos vívmányait köztulajdonná tenni, s így a művelt s művelődésre törekvő kereskedő, iparos, földbirtokos s egyéb üzletember nélkülözhetlen szükségletévé válni.

E lap irányánál fogva körünkön kívül esik ugyan, de minthogy kereskedelmi viszonyainkat köztudományu szempontból is tárgyalandja, bátorkodunk t. olvasóink figyelmét a vállalatra fordítani. Előfizetési ár: 20 frt egy évre.

Der kön. ungar. Minister für Kultus und Unterricht.

An Se. Wohlgeboren Herrn Dr. Ignaz Hirschler, Kommissionspräsidenten.

Nachdem die Statuten und Beschlüsse des isr. Landeskongresses durch Se. k. und apost. k. Majestät bisher noch nicht sanktionirt wurden, und ich somit deren Promulgirung und Inslebentreten noch nicht veranlassen kann; die Erledigung jener Agenden aber, mit welchen der Kongress die durch ihn entsendete Kommission betraute, nicht nur wünschenswerth, sondern dringend geboten ist: so bevollmächtige ich durch diesen Erlaß die genannte Kommission, so lange in Thätigkeit zu bleiben, bis die Organisation durchgeführt sein wird; was insbesondere die Rückzahlungsfrage des Darlehens aus dem Schulfonde betrifft:

möge die Kommission die gewesenen Wahlpräsidenten bei Anschluß dieses Erlasses auffordern, daß dieselben im Vereine mit den Gemeindevorstehern die auf die einzelnen Wahlbezirke entfallende Quote auf die Gemeinden im Sinne des Kongressbeschlusses adrepartiren und die Bezirkskassiere wählen. Die Kassiere haben die eingezahlten Beträge an „die königl. unga. Zentral-Staatskassa“ einzusenden und hiervon dem Kommissionspräsidenten, dieser wieder dieses Ministerium in Kenntniß zu setzen.

Ofen, am 21. Mai 1869.

Baron Josef Eötvös m. p.

Beschluß

über den Zurückzahlungsmodus jener Summen, welche der isr. Landeskongress aus dem isr. Landes-schulfonde zur Deckung seiner Auslagen vorschauweise entlehnt hat.

§. 1. Nachdem die Vertretung der Israeliten Ungarns und Siebenbürgens im Landeskongresse aus 220 Deputirten bestand, werden die Gesamtkosten in eben so viele Theile getheilt, so, daß jeder Wahlbezirk eben so viele Theile der Gesamtkosten zu tragen hat, als er mit Deputirten bedacht war.

§. 2. Die auf den Wahlbezirk entfallende Summe wird dem Wahlpräsidenten des Bezirkes, respektive — in jenen Städten, die selbstständig Deputirte wählen — dem Gemeindevorsteher notifizirt.

§. 3. Der Wahlpräsident beruft die Vorsteher sämtlicher dem Wahlbezirke angehörenden Gemeinden nach dem Wahlorte auf einen bestimmten Tag mit dem Bemerkten ein, daß die an dem bestimmten Tag erscheinenden Vorsteher auch über die Belastung der nicht vertretenen Gemeinden entscheiden werden.

§. 4. Die erschienenen Gemeindevorsteher beschließen über die Repartirung der Kongresskosten auf sämtliche Gemeinden des Wahlbezirkes mit Stimmenmehrheit und wählen dann aus ihrer Mitte einen Bezirkskassier. — Der Wahlpräsident hat nur in dem Falle Stimmrecht, wenn er zugleich Gemeindevorsteher ist.

§. 5. Die auf jede einzelne Gemeinde und den dazu gehörigen Rayon entfallende Quote legt dieselbe weiters auf ihre sämtlichen zahlungsfähigen Gemeindeglieder aus, treibt sie durch ihre eigenen Organe ein, und führt sie in halbjährigen Raten sammt Zinsen an den Bezirkskassier ab.